

Associacionisme cultural i integració dels nouvinguts

Marta Rovira Martínez i Enric Saurí Saula
UAB – Grup d'Estudis de les Identitats
Ens de l'Associacionisme Cultural Català

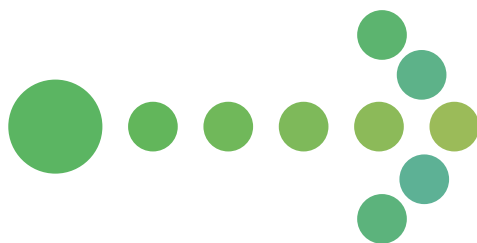
Incorporació de les dones

De la classe obrera a la classe mitjana

Dels oficis al voluntariat

Períodes	Formes associatives
Canvi del segle XIX al XX	<p>Creació d'entitats associatives vinculades a la cultura. Forta politització de les entitats, vinculades al catalanisme i a la classe obrera. Tasca formativa i educativa de les entitats.</p>
Franquisme	<p>Desaparició de moltes entitats culturals. Manteniment d'un cert nivell de resistència cultural.</p> <p>Activitat cultural clandestina.</p> <p>Reaparició i creació de noves entitats a partir dels anys seixanta.</p>
Democràcia (anys 80 i 90)	<p>Creixement de l'activitat associativa durant la transició.</p> <p>Vinculació entre entitats i polítiques culturals municipals.</p> <p>Estancament de l'activitat associativa (sobretot de les entitats amb més tradició) als anys vuitanta.</p> <p>Creixement de les entitats de barri.</p>
Canvi del segle XX al segle XXI	<p>Creixement de l'activitat al voltant de la cultura tradicional i popular.</p> <p>Creació de federacions i plataformes de coordinació associativa.</p> <p>Professionalització de les entitats i millora de les eines de comunicació.</p> <p>Nous debats sobre relació entre polítiques culturals i societat civil.</p>

De les
expressions
culturals
"tradicionals"

A la **cultura
associativa
amb història**

De l'associacionisme

**A la
ciutadania
social**

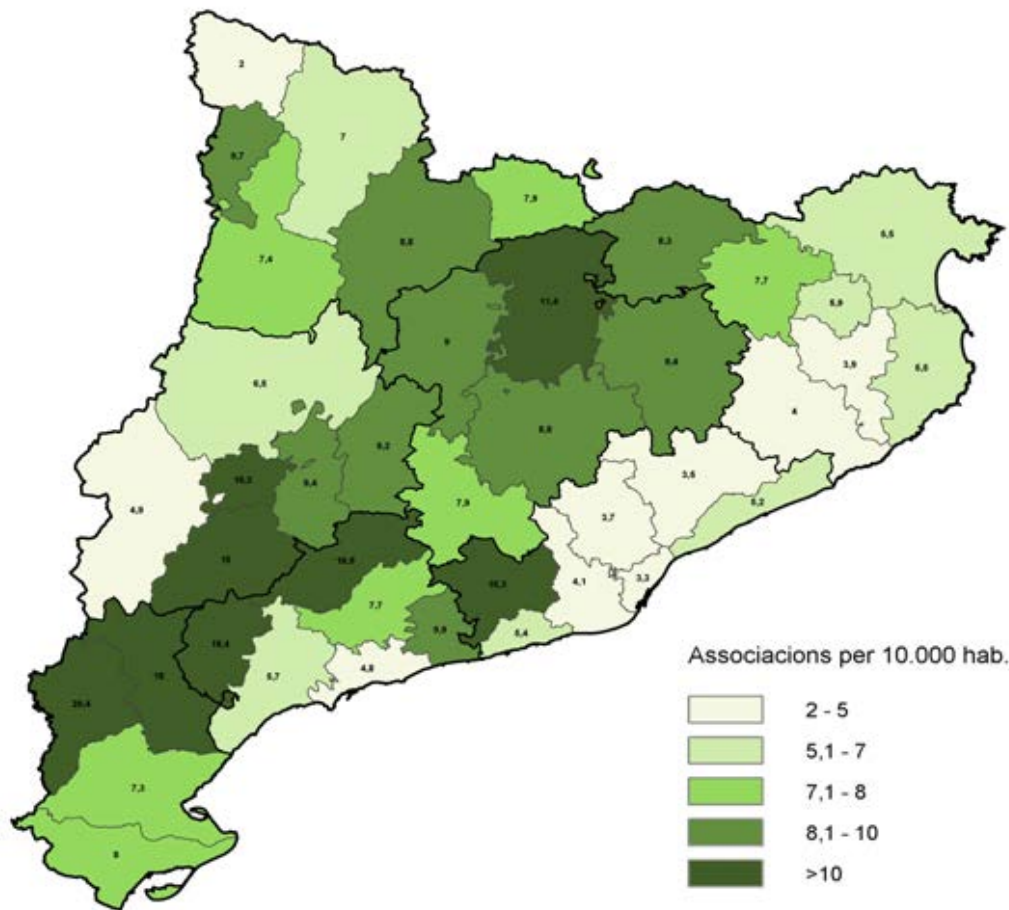

Quants associats hi ha?

- Implicació en associacions culturals:
 - *Enquesta de percepció de capital social a Catalunya* (CEO, 2009): 29,8%
 - *Enquesta de Consum i pràctiques culturals a Catalunya* (GENCAT, 2001, 2006): 31,3% - 36,8%.
 - *Enquesta de condicions de vida de població a Catalunya* (IERMB, 2006, 2011): 7,87% - 5,56%.
 - *Enquesta a la Joventut de Catalunya* (OJC, 2005): 29,6% (10%).
- Implicació de persones nascudes a l'estranger:
 - *Enquesta de condicions de vida de població a Catalunya* (IERM, 2011): 8,5% dels que pertanyen a associacions culturals són nascuts a l'estranger, un 15% a la resta d'Espanya (baixa significació estadística).

Distribució territorial de les entitats de cultura a Catalunya segons habitants

Cens d'entitats del
Gabinet Tècnic del
Departament de
Cultura
(2008)

Mostra d'entrevistes

Tres perfils d'entrevistats:

10 responsables de federacions i/o experts en cultura popular

18 responsables d'entitats dels tres àmbits estudiats (Diables, Castellers i Cant Coral) ubicades a diferents indrets del territori

12 individus d'origen immigrat integrants de diferents associacions

Graella d'entrevistes a experts i responsables de federacions

GRAELLA d'EXPERTS I RESPONSABLES ENTREVISTATS
Responsables de Federacions
Entrevista a responsable de la Coordinadora de Colles Castelleres de Catalunya
Entrevista a responsable de la Federació de Corals de Catalunya
Experts en cultura popular i migracions
Antropòleg, membre del Consell de Cultura de Barcelona i expert en cultura popular.
Activista cultural expert en cultura popular i tradicional.
Comunicòleg, professor de periodisme i expert en les indústries culturals i la cultura de masses.
Polítòleg, investigador sobre la diversitat cultural, especialment de la relació entre democràcia, ciutadania i immigració.
Professora de música i fundadora d'entitats que treballen amb nouvinguts.
Director general d'Immigració i Interculturalitat.
Responsable entitat de promoció del català entre els nouvinguts.
Responsable entitat que aglutina diferents expressions de cultura popular.

Graella d'entrevistes a entitats i nouvinguts

GRAELLA ENTITATS DE CULTURA POPULAR ENTREVISTADES	
Colles de Diables	6 responsables de colles de les comarques de Barcelona
Colles Castelleres	1 responsable de colla de les comarques de Tarragona
	6 responsables de colles de les comarques de Barcelona
	1 responsable de colla de les comarques de Girona
Cant Coral	1 responsable de coral de les comarques de Girona
	3 responsables de corals de les comarques de Barcelona

GRAELLA NOUVINGUTS ENTREVISTATS	
DIABLES	
Entrevistat 1	Mèxic
Entrevistat 2	Mèxic
Entrevistada 3	Itàlia
CANT CORAL	
Entrevistat 4	Argentina
Entrevistat 5	França
Entrevistat 6	Senegal
Entrevistat 7	Togo
Entrevistat 8	Anglaterra
CASTELLS	
Entrevistat 9	Gàmbia
Entrevistat 10	Senegal
Entrevistat 11	Xile
Entrevistada 12	Romania

Anàlisi de les entitats

Context territorial

- Arrelament local i presència pública (valor simbòlic) de la pràctica cultural
- Context migratori i perfil del col·lectiu immigrant

Context associatiu

- Relacions entre entitats de cultura popular, entitats de mediació i entitats d'immigrants
- Rol de les coordinadores d'entitats de cultura popular

Morfologia de l'entitat

- Presència a l'activitat local
- Sensibilització interna
- Pràctiques i característiques

Diferències entre entitats

Diablers

- Lògica informal
- Atomització de l'acció
- Dificultats per incorporar nous.
- No hi ha pro-activitat.

Castells

- Grandària i transversalitat en tots els sentits (edat, sexe, nivells socials)
- Programes de més calat: convenis amb el CNL, *Tots som colla*, campanyes del foment de la llengua...
- Major sensibilitat.

Cant coral

- Gent de mitjana edat
- Grups petits
- Classe mitjana amb capital cultural.
- Atrauen només espontanis.
- L'excepció són les corals específiques.

Models d'acollida de les entitats

Models d'acollida o incorporació de l'associacionisme cultural	Model pro-actiu continu
	Model pro-actiu puntual
	Model receptor

Models d'incorporació

Models d'incorporació o
aproximació dels nouvinguts

Model d'alta aproximació
cultural: La potència dels usos
i les identifications

Model d'aproximació puntual

Model d'aproximació
instrumental

Model de no incorporació: Alt
distanciament cultural

Factors rellevants

El context social del territori i la densitat migratòria

La morfologia del teixit associatiu

Les entitats: el tipus d'entitat i el perfil dels associats

Els nouvinguts: perfil i trajectòria

Les xarxes socials i l'entrepajuda

Una qüestió d'estatus

La identificació amb el país. El pes de la llengua i la cultura.

Limitacions

Poca presència d'immigrants recents a les entitats:

- Bona part de les entitats estan ubicades en el model pro-actiu puntual i receptor.

Incidència de les polítiques d'inclusió/incorporació de nousvinguts a curt i llarg termini:

- Efectes immediats quan el perfil cultural és proper, efectes immediats quan es fa un treball específic, efectes a llarg termini en pràctiques de difusió.

La distància entre autòctons i nousvinguts:

- Una aproximació que requereix temps i esforç.

El context de vida dels nousvinguts:

- Les necessitats bàsiques passen per davant de la incorporació a les entitats.

Potencialitats

El rol instrumental de les entitats de cultura popular:

- Aprenentatge del català, o bé coneixement del català com a pas previ a la incorporació a les entitats
- Xarxa de suport personal i emocional
- Adquisició de capital social

El rol expressiu de les entitats de cultura popular:

- Contribució a la creació de ciutadania social
- Construcció d'una ciutadania cultural
- Participació en processos de transformació cultural
- L'estranyesa davant del fet reivindicatiu (politització de la cultura popular)